دستورالعمل تاسيس و فعاليت بانكهاي قرض الحسنه و نظارت بر آنها - مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۲

هيئت وزيران در جلسه مورخ ۲۲/۱۲/۱۳۸۶ به استناد اصل يكصد و سي و هشتم قانون اساسي جمهوري اسلامي ايران، دستورالعمل تأسيس و فعاليت بانكهاي قرض الحسنه و نظارت بر آنها را به شرح زير تصويب نمود:

دستورالعمل تأسيس و فعاليت بانكهاي قرض الحسنه و نظارت بر آنها

مصوب ۱۳۸۶,۱۲,۲۲

با اصلاحات و الحاقات بعدي

ماده ۱ـ در اين دستورالعمل اصطلاحات و عبارات زير در معاني مشروح مربوط به كار مي روند:

دستورالعمل: دستورالعمل تأسيس، فعاليت و نظارت بانكهاي قرض الحسنه و نظارت بر آنها.

بانك مركزي: بانك مركزي جمهوري اسلامي ايران.

بانك: بانكهاي تخصصي قرض الحسنه.

مجوز تأسيس: موافقت كتبي بانك مركزي با تأسيس بانكهاي قرض الحسنه كه صرفاً به منظور انجام امور مقدماتي براي تكميل سرمايه مؤسسان و تهيه مقدمات و پذيره نويسي سهام صادر مي شود.

مجوز ثبت: موافقت كتبي بانك مركزي با ثبت بانكهاي قرض الحسنه در اداره ثبت شركتها.

مجوز فعاليت: موافقت كتبي بانك مركزي براي شروع فعاليت بانكهاي قرض الحسنه.

مؤسس يا مؤسسان: مؤسس يا مؤسسان بانكهاي قرض الحسنه.

ذي نفع واحد: منظور از ذي نفع واحد، اشخاص حقيقي يا حقوقي هستند كه از نظر مالي و مديريتي به نحوي با هم در ارتباط مي باشند، به طوري كه مشكلات مالي هريك مي تواند موجبات بروز مشكلات احتمالي در بازار پرداخت ساير اعضاء را فراهم آورد. موارد زير از جمله مصاديقي است كه نشان دهنده وجود ارتباط بين دو يا چند شخص حقيقي و حقوقي است و بانك مركزي مي تواند علاوه بر موارد زير مصاديق ديگري را جهت شناسايي ذي نفع واحد در نظر بگيرد:

الف ـ اشخاص حقيقي، همسر و افراد تحت تكفل آنها.

ب ـ شركتهايي كه حداقل ده درصد (۱۰٪) سهام يا سرمايه آنها متعلق به يك شخص حقيقي (شامل همسر و افراد تحت تكفل وي) يا شخص حقوقي است.

ج ـ گروه شركتهايي كه بيش از ده درصد (۱۰٪) به صورت مستقيم يا غيرمستقيم در يكديگر سهام دارند و يا اكثر اعضاي هيئت مديره آنها مشترك مي باشند.

ماده ۲ـ بانك با الهام از تعاليم عاليه اسلام جهت ارايه تسهيلات قرض الحسنه براي رفع نيازهاي ضروري اشخاص حقيقي و حقوقي كه به امور خيريه مي پردازند، تأسيس مي گردد.

ماده ۳ـ عمليات بانك، هيچگاه نبايد منجر به تأمين منابع مالي براي سهامداران و يا منحصر به اشخاص و گروههاي معين به صورت تبعيض آميز باشد.

ماده ۴ـ تشكيل بانك صرفاً به صورت شركت سهامي عام با سهام با نام امكان پذير است.

ماده ۵ ـ تأسيس بانك و اشتغال به عمليات مربوط، با رعايت قانون پولي و بانكي كشور، قانون عمليات بانكي بدون ربا، بخشنامه هاي صادر شده از بانك مركزي و رعايت مفاد اين دستورالعمل مجاز است.

ماده ۶ ـ اشخاص حقوقي متقاضي تأسيس كه تمايل به داشتن حداقل ده درصد(۱۰٪) سهام بانك قرض الحسنه را دارند، مكلفند يك نسخه از اساسنامه و صورتهاي مالي حسابرسي شده خود در سه سال گذشته را به انضمام اظهارنامه اي مشتمل بر اسامي اعضاي هيئت مديره، سهامداران عمده و ساير اطلاعات ضروري به بانك مركزي ارايه نمايند.

ماده ۷ـ اشخاص حقوقي موضوع ماده (۴) قانون محاسبات عمومي كشور، نمي توانند در بانكهاي قرض الحسنه سهامدار باشند.

تبصره ۱ـ بانكهاي دولتي مي توانند صرفاً يكبار از محل منابع خود مبادرت به مشاركت در سرمايه بانك قرض الحسنه مهر ايران نمايند.

تبصره ۲ـ مشاركت و يا افزايش سرمايه بانكهاي دولتي در سرمايه بانكهاي قرض الحسنه منوط به مجوز هيئت وزيران مي باشد.

ماده ۸ ـ مجموع سهام هريك از نهادهاي عمومي غيردولتي، شركتها و مؤسساتي كه حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) از سرمايه آنها متعلق به اين نهادها مي باشد و يا تحت مديريت آنها قرار دارند، نمي تواند حداكثر از ده درصد (۱۰٪) سرمايه مندرج در اساسنامه بانك تجاوز نمايد.

تبصره ـ مجموع سهام تمامي نهادهاي عمومي غيردولتي، شركتها و مؤسسات موضوع اين ماده، نمي تواند حداكثر از بيست درصد (۲۰٪) سرمايه مندرج در اساسنامه بانك تجاوز نمايد.

ماده ۹ـ انتقال بيش از ده درصد (۱۰٪) سهام بانك يكباره و يا به تدريج به هر شخص يا ذي نفع واحد، موكول به تأييد قبلي بانك مركزي است.

معاونت تدوين، تنقيح و انتشار قوانين و مقررات - معاونت حقوقی رياست جمهوری (Qavanin.ir)

دستورالعمل تاسيس و فعاليت بانكهاي قرض الحسنه و نظارت بر آنها - مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۲

ماده ۱۰ـ متقاضيان تأسيس بانك بايد از حُسن شهرت برخوردار بوده و فاقد سابقه محكوميت كيفري مؤثر باشند.

ماده ۱۱ـ حداقل سرمايه اوليه براي تأسيس بانك مبلغ پانصد ميليارد (۵۰۰/۰۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ريال تعيين مي شود كه بايد تماماً تعهد شده و حداقل بيست درصد (۲۰٪) آن قبل از صدور مجوز تأسيس، نزد بانك مركزي سپرده شود.

تبصره ـ حداقل سرمايه بانك مي تواند به پيشنهاد بانك مركزي و تصويب هيئت وزيران افزايش يابد.

ماده ۱۲ـ سرمايه بانك نبايد از محل تسهيلات هيچ يك از بانكها اعم از دولتي و غيردولتي و مؤسسات اعتباري و ساير نهادهاي پولي مشمول قانون تنظيم بازار غيرمتشكل پولي تأمين شده باشد.

ماده ۱۳ـ اعضاي اصلي و علي البدل هيئت مديره، مديرعامل و قائم مقام مديرعامل بانك، مي بايست از شرايط زير برخوردار باشند:

الف ـ تابعيت ايران؛

ب ـ دارا بودن حداقل دانشنامه كارشناسي در رشته هاي مرتبط براي مديرعامل و قائم مقام مديرعامل؛

ج ـ دارا بودن حُسن شهرت و امانت داري؛

د ـ عدم سوء پيشينه طبق مفاد بند « الف» ماده (۳۵) قانون پولي و بانكي كشور و متعهد به نظام جمهوري اسلامي ايران؛

هـ ـ دارا بودن بيش از (۵) سال سابقه در امور بانكي و يا بازار پول و سرمايه (براي مديرعامل، قائم مقام مديرعامل و رييس هيئت مديره بانك)؛

تبصره ۱ـ احراز شرايط فوق و صلاحيت تخصصي افراد موضوع اين ماده منوط به تشخيص و تأييد قبلي بانك مركزي است.

تبصره ۲ـ بانك مركزي موظف است ظرف (۱۵) روز نظر خود را در مورد هيئت مديره و مديرعامل پيشنهادي اعلام نمايد. عدم اظهارنظر كتبي در موعد مزبور به منزله تأييد صلاحيت اشخاص پيشنهادي بوده و مجمع عمومي مي تواند اقدامات بعدي را انجام دهد.

تبصره ۳ـ انتخاب مجدد افراد موضوع اين ماده، موكول به تأييد قبلي بانك مركزي است.

تبصره ۴ـ در صورتي كه تجارب فعاليت و مديريتي قائم مقام مديرعامل به تشخيص بانك مركزي به نحوي باشد كه امكان اداره بانك را در شرايط خاصي فراهم نمايد، ارايه دانشنامه كارشناسي وفق مفاد اين ماده الزام آور نيست.

ماده ۱۴ـ در صورت رد صلاحيت يا سلب شرايط از اشخاص مندرج در ماده (۱۳) اين دستورالعمل توسط بانك مركزي، بانك موظف است ظرف (۳۰) روز با رعايت ترتيبات ماده (۱۳)، نسبت به جايگزيني فرد ديگري اقدام نمايد.

ماده ۱۵ـ حسابرس قانوني و بازرس بانك بايد از ميان حسابرسان رسمي مورد تأييد بانك مركزي انتخاب شود.

ماده ۱۶ـ ضمن رعايت مفاد بند «ب» ماده (۳۵) قانون پولي و بانكي كشور، هيچ يك از اعضاي هيئت مديره، مديرعامل و قائم مقام مديرعامل بانك نمي توانند در نهادهاي مشمول قانون تنظيم بازار غيرمتشكل پولي سمت موظف دانسته باشند مگر با اجازه بانك مركزي.

ماده ۱۷ـ اشخاص ايراني واجد شرايط مي توانند تقاضاي خود به همراه برنامه عمليات، پيش نويس اساسنامه، نحوه تأمين سرمايه شامل آورده نقدي و غيرنقدي و مؤسسان و ساير مدارك لازم را براي دريافت اجازه تشكيل بانك قرض الحسنه به بانك مركزي تسليم نمايند. بانك مركزي نسبت به قبول تقاضا و با درنظر گرفتن شرايط متقاضيان درخصوص صدور مجوز، اتخاذ تصميم خواهد نمود. بانك مركزي پس از دريافت تمامي مدارك مورد نياز، در صورت تأييد برنامه عملياتي و پيش نويس اساسنامه و احراز صلاحيت متقاضيان نسبت به صدور مجوز تأسيس اقدام مي كند.

ماده ۱۸ـ اعلاميه پذيره نويسي و شرايط آن بايد به تأييد قبلي بانك مركزي برسد.

ماده ۱۹ـ پس از گذشتن مدتي كه براي پذيره نويسي تعيين شده است و يا انقضاي مدت پذيره نويسي كه با مجوز بانك مركزي تمديد شده باشد، موسسين مكلفند ظرف يك ماه، تعهدات پذيره نويسان را بررسي و تعداد سهام هريك از سهامداران را تعيين و اعلام نموده و وجوه ياد شده را در بانك مركزي توديع و در صورتي كه بخشي از سرمايه از طريق پذيره نويسي تأمين نشده باشد، نسبت به پرداخت آن اقدام كنند.

ماده ۲۰ـ مؤسسين نسبت به كليه اعمال و اقداماتي كه به منظور تأسيس و به ثبت رسانيدن بانك انجام مي دهند، مسئوليت تضامني دارند. پس از ثبت شركت و شروع به كار مديرعامل و معرفي صاحبان امضاي مجاز اين مسئوليت به اتمام مي رسد و مسئوليت اداره بانك طبق قانون به مجمع عمومي و مديران بانك واگذار مي شود.

ماده ۲۱ـ پس از تكميل و توديع كامل سرمايه و تأييد مصوبات مجمع عمومي مؤسس در مورد اساسنامه، مديران، حسابرس و بازرس قانوني توسط بانك مركزي و دريافت اعلاميه قبولي مديران و حسابرس، مجوز ثبت بانك صادر خواهد شد.

ماده ۲۲ـ صدور مجوز فعاليت و استفاده از سرمايه سپرده شده نزد بانك مركزي، پس از تأسيس و ثبت بانك و ارايه مدارك لازم و اعلام اسامي صاحبان امضاي مجاز امكان پذير است.

ماده ۲۳ـ مدت اعتبار مجوزهاي صادر شده (مجوزهاي تأسيس و ثبت) از طرف بانك مركزي، حداكثر (۶) ماه پس از ابلاغ است مگرآنكه به دلايل خاص، مدت ديگري در مجوز قيد شده باشد و يا بانك مركزي با تمديد آن موافقت كرده باشد.

تبصره ـ مجوزهاي صادره شده از طرف بانك مركزي قابل انتقال به غير نيست.

معاونت تدوين، تنقيح و انتشار قوانين و مقررات - معاونت حقوقی رياست جمهوری (Qavanin.ir)

دستورالعمل تاسيس و فعاليت بانكهاي قرض الحسنه و نظارت بر آنها - مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۲

ماده ۲۴ـ بانك مركزي در مواردي كه تشخيص دهد متقاضيان تأسيس بانك، ضوابط و مقررات را رعايت نكرده و تعهدات خود را انجام نداده اند و يا قادر به انجام تعهدات خود و يا تأسيس راه اندازي بانك نيستند و يا اطلاعات كذب و نادرست ارايه نموده اند، مي تواند مجوزهاي صادر شده را در هر مرحله قبل از شروع فعاليت مجاز، متوقف يا لغو نمايد.

ماده ۲۵ـ بانك صرفاً در قالب عقد قرض الحسنه (پس انداز و جاري) به انجام عمليات به شرح زير مبادرت مي نمايد:
الف ـ افتتاح حساب قرض الحسنه ويژه طبق شرايط و ضوابط حساب قرض الحسنه ويژه مصوب هفتصد و نهمين جلسه مورخ ۳/۶/۱۳۶۹ شوراي پول و اعتبار.
ب ـ افتتاح حساب قرض الحسنه سكه طلا: در اين حساب تسهيلات و بازپرداخت آن به صورت سكه طلا خواهد بود و توديع سپرده قانوني نزد بانك مركزي درخصوص اين سپرده ها الزامي نيست.
ج ـ افتتاح حساب قرض الحسنه ارزي (با مجوز بانك مركزي): ارايه تسهيلات قرض الحسنه ارزي و بازپرداخت آن صرفاً به صورت ارزي امكان پذير است.

تبصره ـ افتتاح هرنوع حساب سپرده ديگر توسط بانك ممنوع است.

ماده ۲۶ـ به سپرده هاي بانك هيچگونه سودي تعلق نمي گيرد.

ماده ۲۷ـ بانك صرفاً در قالب عقد قرض الحسنه به انجام عمليات بانكي مبادرت مي نمايد و منابع بانك تنها به اعطاي وام قرض الحسنه تخصيص داده مي شود. اين تسهيلات براي رفع نيازهاي ضروري مانند ايجاد اشتغال، هزينه هاي ازدواج، تهيه جهيزيه، درمان بيماري، تعميرات مسكن، كمك هزينه تحصيلي و كمك براي ايجاد مسكن در روستاها اعطا خواهد شد.

تبصره ـ بانك مي تواند پس از كسر سپرده قانوني حداكثر معادل پنج درصد (۵٪) از سپرده هاي پس انداز و بيست درصد (۲۰٪) از سپرده هاي قرض الحسنه جاري را به منظور سپرده احتياطي نزد خود نگهداري نموده و مابقي را به تسهيلات قرض الحسنه اختصاص دهد.

ماده ۲۸ـ سپرده قانوني بانكهاي قرض الحسنه ده درصد(۱۰٪) تعيين مي شود و در هر زمان با پيشنهاد بانك مركزي جمهوري اسلامي ايران و تصويب مرجع مربوط تغيير و اصلاح نرخ سپرده قانوني امكان پذير خواهد بود.

ماده ۲۹ـ بانك مي تواند سرمايه ثبتي خود را به صورت نقد، شعب، دفاتر و تجهيزات، اوراق مشاركت دولتي و ساير اوراق دولتي با مجوز بانك مركزي، نگهداري نمايد. سرمايه گذاري به غير از اشكال ياد شده مانند خريد سهام شركت، تأسيس شركت، خريد اموال غيرمنقول به قصد تجارت و غيره به هر ميزان و به هر مبلغ ممنوع است.

تبصره ۱ـ خريد اموال غيرمنقول حداكثر تا سي درصد(۳۰٪) سرمايه بانك مجاز است.

تبصره ۲ـ بانك مي تواند از محل سرمايه خود كه به صورت نقد نگهداري مي شود، اقدام به اعطاي تسهيلات قرض الحسنه نمايد.

ماده ۳۰ـ بانك مي تواند كليه خدمات بانكي را كه در نتيجه آن هيچگونه تعهدي براي استفاده از منابع بانك ايجاد ننمايد از جمله صدور انواع حواله، صدور كارت قرض الحسنه، ارايه خدمات حساب جاري و غيره را در قبال دريافت كارمزد انجام دهد. نرخ اين كارمزدها، مشابه نرخ كارمزد تعيين شده براي ساير بانكها خواهدبود.

ماده ۳۱ـ حداكثر نرخ كارمزد وامهاي اعطاء شده از سوي بانك چهار درصد (۴٪) خواهدبود.

ماده ۳۲ـ منافع حاصل از عمليات بانك (سود حاصل از سرمايه، كارمزد) در پايان هر سال مي تواند بين سهامداران تقسيم و يا در حسابي تحت عنوان « اندوخته سود» نگهداري شود، هر زمان كه مبلغ موجود در حساب « اندوخته سود» به يك سوم سرمايه پرداخت شده بالغ گرديد، مبلغ مازاد پس از طي مراحل قانوني به حساب سرمايه پرداخت شده اضافه مي گردد.

ماده ۳۳ـ اعطاي وام به اعضاي هيئت مديره، مديرعامل، قائم مقام مديرعامل و معاونين آنان، بازرسان و اقرباي درجه اول از طبقه اول قرابت با آنها و همسر آنها و نيز سهامداراني كه مالك بيش از يك درصد (۱٪) سهام بانك مي باشند، ممنوع است.

تبصره ـ ميزان پرداخت وام به كاركنان و مديران براساس ضوابط ابلاغي از سوي بانك مركزي خواهدبود.

ماده ۳۴ـ ارايه هرگونه برنامه زمان بندي براي اعطاي وام در قبال گذاردن سپرده براي مدتي معين در چارچوب جداولي براساس نوبت و مبلغ و موارد مشابه توسط بانك ممنوع است.

ماده ۳۵ـ حداكثر مبلغ وام قابل پرداخت به هر شخص نبايد از رقم يكصد ميليون (۱۰۰/۰۰۰/۰۰۰) ريال و حداكثر مدت (۵) سال تجاوز نمايد.

تبصره ۱ـ بانك مركزي مي تواند با توجه به نرخ تورم در مبلغ موضوع اين ماده تجديدنظر نمايد.

تبصره ۲ـ تسهيلات پرداخت شده از محل وجوه اداره شده از محدوديتهاي اين ماده مستثني مي باشد.

ماده ۳۶ـ بانك مكلف است تمام مقررات و دستورالعملهاي مصوب مراجع قانوني ذي ربط و بخشنامه هاي بانك مركزي را رعايت نمايد.

ماده ۳۷ـ بانك موظف است تمامي عمليات خود را براساس استانداردهاي حسابداري مصوب سازمان حسابرسي و ضوابط مورد تأييد بانك مركزي ثبت نمايد.

ماده ۳۸ـ بانك موظف است حسب درخواست بانك مركزي كليه اطلاعات مورد نياز و نيز صورتهاي مالي خود را همراه با يادداشتهاي منضم، به بانك مركزي ارايه دهد.

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات - معاونت حقوقی ریاست جمهوری (Qavanin.ir)

دستورالعمل تاسيس و فعاليت بانكهاي قرض الحسنه و نظارت بر آنها - مصوب ۱۳۸۶/۱۲/۲۲

ماده ۳۹ـ بانك مركزي در هر زمان كه تشخيص دهد مي تواند بازرسان خود را جهت رسيدگي به حسابهاي بانك، اعزام نمايد. مسئولان بانك ملزم هستند تمامي اسناد، مدارك و دفاتر خود را جهت اين گونه رسيدگيها ارايه نمايند و امكان رسيدگيهاي لازم را براي بازرسان بانك مركزي فراهم سازند.

ماده ۴۰ـ بانك در مواردي كه در اين دستورالعمل ذكر نشده است تابع قوانين و مقررات جاري از جمله قانون پولي و بانكي كشور، قانون عمليات بانكي بدون ربا، قانون تجارت، مصوبات هيئت وزيران، بخشنامه ها، دستورالعملها و مقرارت بانك مركزي و ساير قوانين موضوعه در آينده مي باشد.

ماده ۴۱ـ وثايق و تضمين هاي لازمي كه از مشتري در ازاي اعطاي تسهيلات اخذ مي شود، در اختيار مديريت بانك است كه متناسب با ميزان وام و نوع نياز و اعتبار متقاضي يا اعتبار ضامنين وي و در حدي كه اطمينان كافي براي مديريت بانك فراهم نمايد با مشتري توافق مي گردد.

ماده ۴۲ـ هيئت مديره و حسابرس قانوني بانك، علاوه بر ارسال يك نسخه از گزارشهاي مالي سالانه و يادداشتهاي منضم به آن موظفند نسبت به ارسال اطلاعات و استعلامهاي موردي بانك مركزي اقدام نمايند.

پرويز داودي - معاون اول رئيس جمهور

معاونت تدوين، تنقيح و انتشار قوانين و مقررات - معاونت حقوقی رياست جمهوری (Qavanin.ir)